ІНТЕРВ'Ю 27.09.2024 | Міхаель Брьонінг

«ООН подає ознаки життя»

Міхаель Брьонінґ з Нью-Йорка про Пакт ООН «в ім'я майбутнього» і спроби Росії зірвати переговори в останній момент

Інтерв'ю провів Ніколаос Ґавалакіс

В Нью-Йорку Генеральна Асамблея ООН ухвалила «Пакт в ім'я майбутнього». Чи вдалося врятувати багатополярність?

Ну, ознаки життя є. Тривожним сигналом було б, якби переговори про Пакт просто провалилися після багаторічної підготовки. Але, звичайно, результат тільки підтверджує амбівалентність. Зрештою, ми живемо в той час, коли члени Ради Безпеки неприховано ворогують. І ось ці ж держави ухвалюють документ, де співають дифірамби співробітництву і Статуту ООН. Цілком доцільно поцікавитися, що ці висловлювання означають на практиці.

Зрозуміло одне: цей документ відображає геополітичну напруженість і постійну дисфункціональність ООН в часи конфронтації. Пакт хоча й в ім'я майбутнього, але ж ухвалюють його в сьогоденні. З якого нікуди не зникли ознаки конфлікту. І правда без прикрас полягає в тому, що в війнах в Україні та Газі ООН і досі не *gamechanger*. Звичайно, це не залишається поза увагою, як і подвійні стандарти Заходу у врегулюванні цих конфліктів. І все ж таки є міжконтинентальний консенсус, отже, існує критична маса прихильників багатополярності та співпраці, і це не можна недооцінювати.

Які найважливіші пункти Пакту?

Пакт фактично складається з трьох пактів: основного документа з переліком 56 заходів, до яких зобов'язується світова спільнота (хоча, звичайно, за міжнародним правом вони обов'язковими не є), а також «цифрового пакту», який стосується передусім технічних труднощів цифрових розробок, наприклад, питання штучного інтелекту, і «молодіжного пакту», де взято до уваги

інтереси молоді й майбутніх поколінь. Для такого всеосяжного каталогу вимог цілком природно, що спектр широкий. Він охоплює все: мир і безпеку, реформи ООН, сталий розвиток, боротьбу з бідністю та дискримінацією, борги, зміну клімату. Як великий «шведський стіл»: майже для кожного щось є, але є й те, що майже всім буде важко перетравити. Саме цим можна пояснити різні оцінки. Склянка завжди наполовину повна або наполовину порожня.

Неурядові організації – часто єдині, хто говорить без околичностей

В сферах миру й безпеки та реформування Радбезу ООН результати, що передбачувано, й досі слабкі. Формулювання розмиті, абстрактні. Наприклад, розділу про реформування Радбезу багато місяців навіть не було в чернетках. Врешті-решт досягли формального компромісу без обговорень. Погляди (постійних членів Радбезу теж) були настільки далекі один від одного, що серйозні дискусії, вочевидь, не мали сенсу. Але вдалося погодити кілька гучних слів, які ні до чого не зобов'язують.

Німеччина разом з Намібією відігравала провідну роль в переговорах про Пакт. Федеральний канцлер Олаф Шольц також виступив на Генасамблеї одразу після його ухвалення.

Так, правильно. Не останню роль тут відіграла прихильність постійного представництва Німеччини. Процес був складний і тривав багато років, до того ж не тільки велися дипломатичні переговори, але й було залучено громадянське суспільство. Це, звичайно, завжди делікатне питання. Наприклад, авторитарні держави ставляться підозріло до участі громадянського суспільства будь в чому. Адже неурядові організації – часто єдині, хто говорить без околичностей. Водночас ООН є міжурядовою організацією. Іноді здається, що залучення громадянського суспільства має компенсувати той факт, що підтримка деяких урядів насправді є досить половинчатою – особливо коли йдеться про виконання вимог.

Аж до ухвалення були великі сумніви, чи вдасться дійти згоди. Де був найбільший опір?

Тут, в Нью-Йорку, напруга в минулі дні була навіть в повітрі. Навіть бувалі ООНівці казали: є велика ймовірність, що все розвалиться в останню мить. До самого кінця був сильний опір – організований і керований Росією, підтриманий кількома

звичайними підозрюваними, від Сирії до Венесуели. Що стосується підривної діяльності, тут, в Нью-Йорку, бачили смаленого вовка. А в дипломатичному середовищі вже давно закочують очі від манери російських представників давати коментарі в останню хвилину складних переговорів. Втім, в минулі дні таки з'явилось дещо нове. Постійний член Радбезу відмовляється осудити ядерний шантаж? Ну, це теж колись мало статись. Але однозначність результату свідчить про те, що опір чинить меншість з меншості. Та хай там як, спробу Росії зірвати ухвалення Пакту більшість представлених країн не сприйняла.

Яким чином цей результат визначить майбутнє ООН?

ООН подає ознаки життя. Не більше й не менше. Навіть такий реформаторський саміт не допоможе миттєво прибрати структурні блоки. Звичайно, багато для чого це був підхожий момент, але не ідеальний. Через загальний клімат може виникнути враження, що щось не сходиться: чи це був неправильний процес в правильний час? Чи правильний процес в неправильний час? В будь-якому разі результат ми маємо. І можемо сподіватися, що після цього будуть конкретні кроки в напрямку реформ, зокрема з боку міжнародних фінансових установ. В червні наступного року, наприклад, на міжнародній конференції з фінансування розвитку в Севільї буде розглянуто, серед іншого, ці питання. І, знову-таки, саміт з питань сталого розвитку в Гамбурзі. *Summit of the Future* (в Нью-Йорку його часто скорочують до SOTF, як і все, що стосується ООН) уже в минулому. Однак процес триває. І почасти успішно.

Переклад з німецької Дар'ї Прусенко

Міхаель Брьонінг

Міхаель Брьонінг (Michael Bröning) очолює офіс Фонду ім. Фрідріха Еберта в Нью-Йорку і є членом комісії СДПН з питань фундаментальних цінностей.